

KORTE MEDEDELINGEN

MILIEU EN NATUUR

NIEUW PROVINCIAAL BELGISCH TIJDSCHRIFT

Onlangs werd het eerste nummer van het nieuwe provinciale tijdschrift "Milieu en Natuur" voorgesteld. Het is de bedoeling dat dit tijdschrift een vast communicatie-instrument wordt met de Belgisch-Limburchse bevolking over het provinciale natuur- en milieubeleid en de provinciale initiatieven op dit vlak. Het is het enige milieu- en natuurtijdschrift van de Belgische provincie waarin de bestaande nieuwsbrieven van het Provinciaal Natuurcentrum en de Limburgse Koepel voor Natuurstudie geïntegreerd worden.

Het is de bedoeling dat het een interactief tijdschrift wordt. Wij willen de Limburgers uitnodigen om actief te participeren aan het beleidsproces inzake milieu en natuur. Wij willen openstaan voor reacties en feed-back van de Limburgse bevolking. Wij zijn er van overtuigd dat op die manier dat beleid een stukje dichterbij de mensen komt.

Het tijdschrift wordt verstuurd aan iedereen die geïnteresseerd is in het provinciale beleid of iedereen die op de hoogte wil blijven van de laatste nieuwtjes en activiteiten van het Provinciaal Natuurcentrum en de Limburgse Koepel voor Natuurstudie. Het verschijnt vier maal per jaar en wordt gratis verspreid.

WERKEN AAN NATUUR

Het weekend van 13 en 14 november staat voor de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJJN) in het teken van natuurbeheer. Door het hele land gaan in natuurgebieden jon-

geren aan het hakken, maaien, baggeren of zagen. Samen met plaatselijke en landelijke natuur(beschermings)organisaties helpen ze de natuur een handje.

De NJN is een landelijke vereniging van jongeren die het leuk vinden actief te zijn in de natuur. Tijdens weekenden en vakanties zijn er excursies en kampen door het hele land. De ene keer om te kijken wat er allemaal leeft, de andere keer om lekker aan natuurbeheer te doen, zoals dit weekend.

Lijkt het je wel wat om een dag flink bezig te zijn, en zo te werken aan de natuur? Ga dan mee! Bel of E-mail naar Reindert Nijland (050-5251072) of R. Nijland@bioedu.rug.nl, hij kan je precies vertellen in welke plaatsen je moet zijn voor een dag actief natuurbeheer. Voor verdere vragen over de NJN kun je terecht bij het landelijk secretariaat: 035-6559848 of NJN@Natuurmonumenten.nl.

SCHATTEN OP ZOLDER

TWEDE EDITIE

Iedereen heeft tijdens een wandeling in de natuur weleens iets gevonden dat hij of zij niet dadelijk kon thuiswijzen. Meestal belanden deze dingen op zolder, en worden ze na verloop van tijd weer opgeruimd. De Limburgse Koepel voor Natuurstudie (Likona) biedt de gelegenheid om de herkomst van deze, soms vreemde, voorwerpen te achterhalen. Mensen met merkwaardige vondsten kunnen op 20 november terecht in het Limburgs Universitair Centrum in Diepenbeek.

Onze Limburgse natuur is gelukkig nog rijk aan soorten. Tijdens wandelingen hebben we allemaal wel eens iets gevonden dat echt onze aan-

dacht trok, maar waarvan we de herkomst niet kenden. Het gaat dan over mooie stenen, fossielen, paddestoelen, vruchten van bomen, planten, insecten, pluimen of zelfs schedels. Die houden we dan bij tot ze bijna helemaal onder het stof verdwenen zijn. De Limburgse Koepel voor Natuurstudie, het Provinciaal Natuurcentrum en uiteraard een aantal deskundigen, willen op zoek gaan naar die vondsten en de vinders helpen deze op naam te brengen.

De eerste speurtocht naar "Schatten op zolder" in november van vorig jaar, was geen groot succes. Een 70-tal trotse bezitters van eigenaardige, mysterieuze of mooie stenen, mineralen ..., waren afgezaakt naar het Limburgs Universitair Centrum (LUC) in Diepenbeek. Zowel de deelnemers als de deskundigen hebben er heel wat van opgestoken. Ook dit jaar, en wel op zaterdag 20 november, kan iedereen met zijn vondst(en) terecht in het LUC van 13.30 uur tot 17.00 uur. Na onderzoek vertellen de deskundigen dan alles wat men erover hoort te weten. Wie weet, er zitten misschien wel heel spectaculaire dingen tussen.

Om zeker te zijn dat de juiste en voldoende specialisten aanwezig zullen zijn, is het noodzakelijk dat de organisatoren weten wat men meebrengt. Het volstaat een klein berichtje met naam en adres en een korte beschrijving van de vondst te bezorgen op onderstaand adres. Wie een hele collectie wil tonen, kan vooraf contact opnemen met het LIKONA-secretariaat in Het Groene Huis om eventueel "aan huis" het materiaal even te komen bekijken. Voor bijkomende inlichtingen en inschrijving kan men terecht bij:

LIKONA, Het Groene Huis, Domein Bokrijk 3600 GENK. Telefoon (011) 26 54 62, fax (011) 26 54 55, e-mail: likona@limburg.be, website: <http://www.limburg.be/likona/>

BOEKBESPREKINGEN

OVER VOGELS

DAVID ATTENBOROUGH, 1998. ISBN 90.6097.5111, formaat 17,5x24,8cm, vele illustraties in kleur, gedrukt bij Schuyt & Co en met een winkelprijs van f 65,-.

De naam David Attenborough is synoniem voor "prachtige natuurdocumentaires op de BBC". Naar mijn smaak de beste regisseur en tevens presentator die er op dit moment is omdat hij drie

eigenschappen bezit die hij in zijn producten weet naar te leggen: kennis van zaken, originaliteit en deskundigheid op het gebied van de techniek van de presentatie.

Deze eigenschappen komen ook heel duidelijk over in dit boek dat, hoe kan het anders, een samenvatting is van de serie BBC-films. In woord en beeld weet Attenborough de essentie van de vele aspecten van het vogelleven over te brengen en hij kan ingewikkelde fysiologische processen

op een heldere wijze uitleggen. Dat is knap. En hij is origineel. Dat geldt niet alleen voor zijn uiterlijk en gedrag, maar ook voor de voorbeelden die hij de revue laat passeren. Ook dat is knap. En tenslotte weet hij gebruik te maken van een aantal buitengewoon knappe cineasten en fotografen die precies dat afleveren wat hij wil. Klasse, dit boek.

Henk Hillegers

GEULLE HE(E)MELSBREED

UMMELS, J.M.P., ET. AL. 1998. Geulle He(e)melsbreed, Geologie, Flora en Fauna van Geulle, uitgave Heemkunde Vereniging Geulle, Geulle. 104 pagina's, zwart-wit met enkele kleurenfoto's en een kaart van het gebied. Prijs: f 25,- te verkrijgen bij V.V.V. Meerssen of mw. M.G. Huntjens (tel. 043-3649582).

Geulle He(e)melsbreed beschrijft de geologie, de flora en fauna van het gebied tussen Bunde en Elsloo. De nadruk wordt gelegd op het hellingbos, beter bekend als het Bunderbos of de Geulse bossen. Het is geschreven door negen verschillende auteurs. Iedere auteur heeft een hoofdstuk met een ander onderwerp voor zijn rekening genomen. In het boek komen niet alle aspecten van het gebied evenredig aan bod, maar het belicht wel een aantal bijzonderheden ervan. Voorbeelden hiervan zijn de hoofdstukken over de Maretak en de Vuursalamander. De kwaliteit van de teksten is helaas enigszins variabel en de onderlinge samenhang ontbreekt in sommige gevallen. Je moet het boek daarom zien als een boek vol interessante wetenswaardigheden van het gebied. Volgens het voorwoord is dat precies de bedoeling. Ook wil het de mensen bewuster maken van de natuur in hun omgeving en ze motiveren zich aan te sluiten bij de Heemkunde Vereniging van Geulle. Hieronder volgt een korte beschrijving van de inhoud van het boek.

Het boek begint met een beschrijving van de geologie van het gebied. Ook worden enkele archeologische wetenswaardigheden en geologische bijzonderheden, zoals het voorkomen van drijfzand, beschreven. Het tweede hoofdstuk bevat een gedegen beschrijving van het hellingbos, in dit hoofdstuk de Geulse Bossen genoemd.

Over de naamgeving schijnt nog te worden getwist. Er wordt ingegaan op het ontstaan van het landschap en de invloed van de mens daarop. Ook wordt ingegaan op landschapsecologische relaties. Het gebruik van het bos door de jaren heen wordt heel uitvoerig beschreven. Niet alleen het gebruik voor gerief- en hakhout, ook het ontstaan van de holle wegen, knotbomen en de ligging van oude waterputten, bronnen en groeves komen aan bod. In een hoofdstuk over paddestoelen staan enkele prachtige kleurenfoto's. Voor liefhebbers is een totaalijst van alle waargenomen paddestoelen opgenomen. Naast algemene informatie over paddestoelen worden enkele bedreigde en bijzondere soorten kort besproken. Verder worden alle in het wild levende zoogdieren die na 1900 in en rond Geulle zijn aangetroffen besproken. Niet alleen inheemse diersoorten komen aan bod maar ook enkele verwilderde soorten. Een voorbeeld zijn Wasberen die onder meer uit pelsdierfokkerijen zijn ontsnapt. Ook de Hamster is van de partij. Deze heeft hier namelijk tot eind jaren zeventig geleefd. Een hoofdstuk over planten bespreekt alleen de opvallende soorten. Met name wordt ingegaan op de toepassingen ervan in de oude geneeskunst. Een voorbeeld is Boerenwormkruid dat niet alleen gebruikt werd om wormen af te drijven maar ook om muggen te verdrijven.

In het gebied zijn maar liefst meer dan 200 vogelsoorten gezien, waarvan er 140 regelmatig voorkomen. De beschrijving van alle soorten is natuurlijk ondoenlijk en daarom is een keuze gemaakt voor de meest algemene en voor een bepaald landschapstype karakteristieke soorten. Niet alleen de IJsvogel, maar ook de Huismus en de Kievit komen aan bod. Per landschapstype worden enkele soorten besproken en het hoofdstuk beperkt zich in dit geval niet tot het bos.

Een heel hoofdstuk is gewijd aan de Maretak. Deze soort is vrijwel beperkt tot het Zuid-Limburgs floradistrict en met name de Geulse bossen staan er bekend om. Men hoeft het bos niet eens te bezoeken, vanuit de trein is de soort niet te missen. De ecologie en de levensstrategie van deze plant zijn zeer bijzonder en komen uitvoerig aan bod, wat een waardevolle aanvulling van Geulle Hemel(s)breed is. Een ander hoofdstuk gaat in op de Vuursalamander. Volgens de schrijver is dit de exotische schoonheid van het Bunderbos, niet omdat het een uitheemse soort is maar omdat zijn uiterlijk sterk doet denken aan een warmer klimaat.

Verrassend is het laatste hoofdstuk. Hierin zijn enkele publicaties over Geulle uit het Natuurhistorisch Maandblad van 1946 opgenomen. De artikelen zijn geschreven door Limburgs meest gedreven botanist en florist dr. A. de Wever. Ze beschrijven de flora en vegetatie van het Bunderbos op een zeer boeiende manier. Het lezen van dit hoofdstuk is zeer aangenaam en geeft een goede indruk van het gebied ongeveer een halve eeuw geleden. Als verrassing wordt het boek afgesloten met twee nooit eerder gepubliceerde teksten van De Wever. De teksten zijn gevonden tussen de nalatenschap van dhr. L. Knols, die de manuscripten van dokter de Wever in een leesbare vorm moest overschrijven.

Al met al is Geulle He(e)melsbreed een aange naam en onderhoudend boek vol met kleine wetenswaardigheden en een verrassend eind. Het is handig voor mensen die een excursie willen geven, meer willen weten over de natuur in hun omgeving of het gebied met een bezoek willen vereren.

Guido Verschoor

R E C E N T V E R S C H E N E N

De Groote Heide. Flora en Faunakartering. Rapport van Stichting de Lierlelei, 1997. Onder redactie van J.T. HERMANS & P.L. THOMAS. 120 blz. en nog eens 189 blz. met bijlagen. Het rapport kan vanaf nu worden ingezien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Het rapport bevat een beheersvisie die is opgesteld in opdracht van de gemeente Venlo. Volgende groepen werden geïnventariseerd: Flora, Korstmossen, Vegetatie, Herpetofauna, Vogels, Zoogdieren, Dagvlinders en Sprinkhanen. Het rapport gaat diep in op de gevonden resultaten. Het eerste gedeelte wordt afgerond met een hoofdstuk over "Beheerslijnen en conclusies" en in "Monitoring van beheer" worden adviezen verstrekt met betrekking tot het toekomstig beheer van de Groote Heide. Het tweede deel is intensief uitgewerkt met lijsten en kaarten die een belangrijke illustratieve verduidelijking van de tekst vormen.

Bijzondere Natuurwaarden in Maastricht. Rapport van Stichting de Lierlelei, 1996. Onder redactie van P. THOMAS. 65 blz. Het rapport kan vanaf nu worden ingezien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

In dit rapport, dat geschreven werd in opdracht van de gemeente Maastricht, is een aantal gebieden in 1996 op aanwezige natuurwaarden geïnventariseerd. Er is gekeken naar de muurflora in en rond de stad. Ook de vegetatie langs de Hoge Kanaaldijk is onder de loupe genomen. De vraag welke amfibieën binnen de gemeente Maastricht voorkomen werd beantwoord. De aanwezigheid van de beschermde Muurhagedis in de Hoge Fronten in 1995 is ook bij het onderzoek betrokken. Tenslotte werd er algemeen naar zoogdieren gezocht en in het bijzonder naar vleermuizen. De resultaten van het onderzoek worden toegelicht met kaartmateriaal en grafieken.

Fauna in het studiegebied van de m.e.r. Passage Maastricht. Rapport van Stichting de Lierlelei, 1997. De redactie voerde P. THOMAS. 75 blz. Het rapport kan vanaf nu worden ingezien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Dit rapport werd geschreven in opdracht van de Meetkundige Dienst van Rijkswaterstaat. Het bevat de resultaten van een onderzoek naar het voorkomen van dieren in de directie omgeving van de Rijksweg 2-passage te Maastricht. De vleermuizen vormden het belangrijkste uitgangspunt, daarnaast werden de Hazelmuis, Eikelmuis, Hamster en de Das bij het onderzoek betrokken. Ook werd niet voorbij gegaan aan de aanwezigheid van reptielen en amfibieën. Er is gebruik gemaakt van het grote digitale bestand van het Natuurhistorisch Genootschap. Dit rapport wordt verluchtigd en verduidelijkt met kaartmateriaal.

Roel Steverink